

Starten maar

Ondernemers zijn de motor van de economie. Zonder individuen die het durven hun nek uit te steken en risico te nemen, is het slecht gesteld met de economie en dus met de werkgelegenheid. Onder de jeugd valt een kentering waar te nemen. Op scholen zegt een steeds groter aantal scholieren liever ondernemer te willen worden dan werknemer, of ambtenaar. Het is daarom bizar dat het vak ondernemerschap nauwelijks op scholen gegeven wordt. Hoe stel je bij voorbeeld een ondernemingsplan op? Welke administratieve poespas komt er allemaal kijken bij het opzetten van een nieuw bedrijf? Welke diploma's moet je hebben voordat je mag beginnen? Op scholen voor lager en middelbaar beroepsonderwijs zal het gros van de leerlingen terecht komen in bedrijfjes met zeven à acht werknemers. Een flink aantal van deze leerlingen zal dus eigen baas worden. Het lijkt me dan ook logisch dat deze scholen haast maken met het opzetten van het vak ondernemerschap. Al dan niet gepensioneerde ondernemers kunnen essentiële diensten bewijzen als docenten en mentoren.

Traditioneel werken mannelijke werknemers met weinig of geen opleiding in de open sectoren van de economie die bloot staan aan de tucht van de markt, terwijl hoger opgeleiden vooral werken in de beschermde sectoren en bij de overheid. Mede dank zij de sombere uitzichten op werk voor hoger opgeleiden bij de overheid, komt het bij hogescholen en universiteiten steeds vaker voor dat studenten ondernemer willen worden. Maar in de centra voor loopbaanbegeleiding worden studenten zelden op het idee gebracht een eigen bedrijf te starten, terwijl het afstoten van taken door de overheid en de grote bedrijven toch legio mogelijkheden biedt voor nieuwe ondernemers in het midden- en kleinbedrijf.

Het midden- en kleinbedrijf is niet alleen zeer belangrijk voor de banengroei, maar ook voor innovatie. Onderzoek van de Science Policy Research Unit in Sussex wijst uit dat het aantal innovaties per werknemer daalt naarmate de omvang van de onderneming toeneemt. De bureaucratie die men in grote bedrijven aantreft is niet toegesneden op het verrichten van risicovol speur- en ontwikkelingswerk, omdat het vasthoudt aan de status quo. Zo weigerde Kodak de uitvinding van Chester Carlsson, de kopieermachine, in productie te nemen, want fotografie zou veel winstgeverder zijn. Carlsson heeft toen maar zelf zijn eigen bedrijf, Xerox, opgericht. Ironisch is het dat decennia later Xerox zelf het aanbod van Stephen Jobs afwees om een personal computer in productie te nemen. Ook zeventien andere bedrijven, waaronder IBM en Hewlett Packard, weigerden. Jobs heeft toen Apple opgericht en tot een daverend succes gemaakt. Deze anecdotes illustreren dat vooral nieuwe ondernemingen innovaties tot stand brengen.

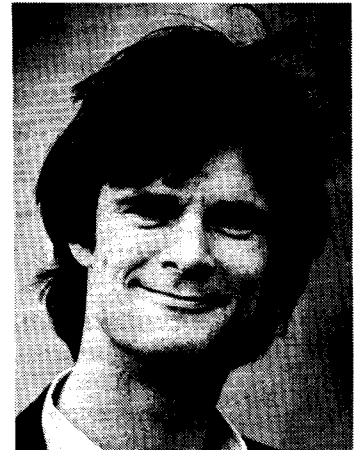
Ondernemen is riskant. In de Verenigde Staten gaan veel jonge bedrijfjes over de kop, maar de werk-

nemers vinden vrij snel weer een baan bij een ander (nieuw) bedrijf. In Europa is de economie minder dynamisch. Veel mensen worden minder makkelijk ontslagen dan in de Verenigde Staten, maar de kans dat een werkloze weer een baan vindt is veel kleiner.

Startende ondernemers dragen bij aan een gezonde, dynamische economie, maar moeten ook flexibel kunnen opereren. Daarom is het goed dat de overheid probeert het ondernemingsklimaat te verbeteren. Enerzijds gebeurt dit door ondernemers minder lastig te vallen met regels en administratieve lasten. Het gaat er om belangrijke doelstellingen op het gebied van milieu en arbeidsvoorwaarden te bereiken met een stroomlijning van regels, bij voorbeeld met de één-loketbenadering. Overigens is het geen slecht idee in achterstandswijken in grote steden beginnende ondernemers tijdelijk minder lastig te vallen met milieu- en arbo-eisen en een dispensatie op de wettelijk minimumloon te verlenen. Anderzijds moeten meer kansen gegeven worden aan nieuwe ondernemers. De verruiming van de toegestane openingstijden voor winkels, de verschuiving van specifieke naar generieke vakbekwaamheidseisen, het breken van prijs- en domeinmonopolies en het bestrijden van marktverdelingsafspraken moeten in dit licht bezien worden.

Ook kan de fiscus beginnende ondernemers een steuntje in de rug geven. Concreet betekent dit een verhoging van de investeringsaftrek, vrije afschrijving voor startende ondernemers, verruiming van de tijdelijke vrijstelling van btw-rompslomp, stimulering van het verschaffen van risicodragend kapitaal aan startende ondernemers (de zogenaamde 'Tante-Agaathreling'), en een fiscale exportreserve. Daarnaast zullen de fiscale faciliteit voor het leerlingwezen, de verruiming van de Wet Bevordering Speur- en Ontwikkelingswerk, de verhoging van de ondergrens voor de ondernemingsvrijstelling en de verlaging van het gehate tariefopstapje in de vennootschapsbelasting een belangrijke bijdrage leveren aan een stimulant voor het midden- en kleinbedrijf.

Ondanks de forse groei van het aantal starters heeft Nederland van alle landen in de Europese Unie nog steeds het minste aantal ondernemingen per hoofd van de bevolking. Dit heeft te maken met een hoog sterftecijfer zodat weinig 'bambi's' doorgroeien tot 'gazellen'. Als het dereguleringsoffensief en het scala aan fiscale faciliteiten gepaard gaan met enthousiast onderwijs in het vak ondernemerschap en een goede begeleiding van starters, dan hoop ik dat het aantal succesvolle bedrijven in Nederland fors zal toenemen.

F. van der Ploeg